

TANTÁRGYI TEMATIKA

2024/2025 tanév 1. félév; Jogász szak

Tantárgy neve: Egyetemes állam- és jogtörténeti gyakorlat I.	Tantárgy Neptun kódja: AJJOT272N1 (nappali) AJJOT272L1 (levelező) Tárgyfelelős intézet: Jogtörténeti és Jogelméleti Intézet Jogtörténeti Tanszék
	Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Petrasovszky Anna, egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k): Dr. Petrasovszky Anna, egyetemi docens Dr. Koncz Ibolya Katalin tanszékvezető egyetemi docens Dr. Székely György oktató	
Javasolt félév: 1. őszi félév	Előfeltétel: -
Óraszám: nappali: 2 óra / hét levelező: 2 óra/félév	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont: 1	Munkarend: nappali/levelező
Tantárgy feladata és célja: Az EGYETEMES ÁLLAM- ÉS JOGTÖRTÉNETI GYAKORLAT I. tantárgy célja egyrészt az Egyetemes állam- és jogtörténet I. főtárgy tematikáját anyag követő módszerrel kiegészítse, gyakorlati oldalról világosítsa meg a főtárgy előadásain elhangzott elméleti felvetéseket. Másrészt a főtantárgyi előadáshoz kapcsolódóan felépített tematika szerint a fontosabb, részletesebb elemzést kívánó anyagok kis csoportokban történő elemzése. A hallgatók otthoni készüléssel, valamint a tanórákon való aktív részvétellel sajátítják el a gyakorlat anyagát.	
Fejlesztendő kompetenciák: <i>tudás:</i> T2, T5, T7, T10, T12, T16, T18 <i>képesség:</i> K1, K4, K9, K10, K14, K19, K26 <i>attitűd:</i> A1, A2, A4, A5, A6, A18 <i>autonómia és felelősség:</i> F1, F3, F4, F5	
Tantárgy tematikus leírása:	
<p>A gyakorlati időpontok meghatározásánál kiemelten figyelmet fordítunk a főtárggyal való összhangra, és arra, hogy a tankörök számára – bár más napokon kerültek meghatározásra a gyakorlati órák – azonos tempóban biztosítsuk a tárgy tematikus leadását, valamint minden hallgató azonos héten teljesíthesse zárthelyi dolgozati követelményt.</p> <ol style="list-style-type: none"> Félévi feladatok megbeszélése, Bevezetés, tantárgyi követelményrendszer ismertetése Az államhatalom keletkezésének történeti magyarázatai. Az ókori görög államok alkotmányos jellemzői; A középkor fogalma, a hűbériség, rendiség általános jellegzetességei, angol, francia, német változatai; Az európai abszolutizmus főbb alkotmánytörténeti jellemzői. A felvilágosult abszolutizmus általános és sajátos vonásai Francia forradalom és francia alkotmányok 	

- 6.. Az amerikai alkotmány általános jellemzői
- 7.. Kelet-Európa államfejlődési irányai, Orosz/szovjet államfejlődési változások 1990-ig
- 8.. Osztrák alkotmányfejlődés 1848-tól 1990-ig
- 9.. **2024 . 11. 04. - Zárthelyi dolgozat nappali tagozaton** Tankönyvi 4-14. tételek (főtárgynál megadva) és a szemináriumon feldolgozott feladatok közül 5 kérdés megválaszolása
- 10.. Német alkotmányfejlődés a 19-20. században
- 11.. Dél-Európa államfejlődési tendenciái a 19-20. században.
- 12.. **2024.12.02. - Zárthelyi dolgozat nappali tagozaton** Tankönyvi 28-38 tételek (főtárgynál megadva) és a szemináriumon feldolgozott feladatok közül 5 kérdés megválaszolása.
- 13.. Pótzárthelyi dolgozatok írása.
- 14.. Félév zárásával kapcsolatos technikai feladatok megbeszélése

Önellenőrző kérdéssor

EGYETEMES ÁLLAM- ÉS JOGTÖRTÉNET I.

2024/2025. tanév I. félév

Tankönyvi anyag: *Bónis-Gönczi-Koncz-Stipta: Egyetemes állam- jogtörténet* (2. bővített és átdolgozott kiadás, Patrocínium kiadó, Budapest, 2019.)

I.

- 1.. Milyen jelentősége van a *maritimitás* fogalmának?
- 2.. Milyen típusait különböztetjük meg a görög földön létrejött államalakulatoknak?
- 3.. Ismertesse a germán közszervezet egységeit!
- 4.. Milyen testület volt az *apella* és mi jellemezte?
- 5.. Kinek a nevéhez fűződik a *timokrácia*, és mit értünk alatta?
- 6.. Milyen központi tisztségviselők működtek a frank államban?
- 7.. Milyen helyi szervezet ismerünk a frank államban? Milyen közös vonások figyelhetők meg a frank grófság és a magyar királyi vármegyék között?
- 8.. A germán és frank jogforrási rendszer

II.

- 1.. Milyen korszakokra bontható a francia alkotmánytörténet?
- 2.. Mit takar a *castellania* kifejezés?
- 3.. Hogy épül fel a hűbéri rendszer Franciaországban?
- 4.. Mit jelent a *primus inter pares* kifejezés?
- 5.. Sorolja fel a központi igazgatás szerveit!
- 6.. Mi volt a párizsi parlament?
- 7.. Ismertesse a francia rendi gyűlések négy típusát!
- 8.. A francia abszolutizmus államszervezeti sajátosságai?
- 9.. Sorolja fel és jellemezze a francia rendi korszak jogforrásait!
- 10.. Milyen jogintézmény a „*király 40 napja*”?
- 11.. Mi volt jellemző a középkorai francia eljárásjogra?
- 12.. Bírósági szervezet és ítélkezési gyakorlat a germán és a frank korszakban
- 13.. Ismertesse a német hadipajzsrendszert!

- 14.. Periodizálja a Német Birodalom alkotmánytörténetét!
- 15.. Ismertesse a Birodalmi Gyűlés összetételét és működési rendjét!
- 16.. Mit tud a *Majestas Carolinaról*?

III.

- 1.. A X. századi helyi igazgatás jellemzői Angliában
- 2.. A XI. századi angol hűbériség jellemző vonásai
- 3.. Ismertesse Hódító Vilmos szerepét az angol igazgatás átalakulásában
- 4.. Ismertesse a *Magna Charta* kiadásának körülményeit és a dokumentum tartalmát
- 5.. A parlament kialakulása Angliában
- 6.. Az angol parlament szervezete és hatásköre
- 7.. A bírósági szervezet módosulásai az angol abszolutizmus idején
- 8.. Jellemezze a XVII. századi angol alkotmányfejlődés 6 főbb eredményét
- 9.. A kabineti kormányzás jellegzetességei

IV.

- 1.. Mit tartalmazott a Függetlenségi Nyilatkozat?
- 2.. Mit tartalmazott az „amerikai Bill of Rights”?
- 3.. Jellemezze a Konföderációs Cikkelyeket!
- 4.. Mi jellemezte a „paternalista” politikát?
- 5.. Mit tartalmazott az Északnyugati Ordinance?
- 6.. Milyen álláspontot foglalt el Lemuel Shaw?
- 7.. Miről rendelkezett a Kansas-Nebraska Act?
- 8.. Mit tartalmaztak a fekete kódexek?
- 9.. Mit jelent a „due process” elve?
- 10.. Mit jelent a „megkülönböztetett, de egyenlő szolgáltatások” elve?
- 11.. Milyen változások következtek be a New Deal idején a jogász hivatás területén?
- 12.. Jellemezze a „substantive due process” korszakát!

V.

1. Melyek az emberi jogok a francia Deklaráció szerint?
2. Milyen törvényhozási befolyást biztosított a királynak az 1791-i francia alkotmány?
3. Milyen szerepük volt az ösgyűléseknek az 1793-i alkotmány szerint?
4. Kikből állt az Ötszázak Tanácsa?
5. Milyen szerepet játszott a Direktórium a francia alkotmánytörténetben?
6. Jellemezze a francia választójog szabályait az 1791 és 1848 közötti időszak alkotmányai alapján
7. Milyen büntetőjogi tárgyú rendelkezéseket tartalmaz a francia Deklaráció?
8. Mikor jelent meg az első modern francia büntetőkódex? (A tankönyvben számelírás történt!)

Félévközi számonkérés módja és értékelése:

A félév során két zárthelyi dolgozat megírására kerül sor az Egyetemes állam- és jogtörténet I. tantárgy tematikus leírásánál megadott tételekből, amelynek értékelése öt fokozatú jeggyel történik.

A hallgató szóbeli órai teljesítése a félévközi értékelés részét képezi. A szóbeli teljesítménnyel szembeni elvárások: latin jogi szöveg (szóösszetétel/szakkifejezés, mondat/jogelv) nyelvtani,

kontextuális és jogdogmatikai értelmezése, grammatikai használata. Egy-egy a jogtudomány latinságára vonatkozó kultúrtörténeti-jogtörténeti témakör önálló feldolgozása és prezentálása.

Gyakorlati jegy teljesítésének módja, értékelése:

*A tantárgy teljesítése az **aláírás** valamint az öt fokozatú értékelés szerinti **gyakorlati jegy** megszerzésével történik.*

***Az aláírás megszerzésének:** a tantárgy gyakorlati jellegénél fogva a szemináriumi órák látogatása, amelyek alól igazolatlanul csak 1 alkalommal kérhet az oktatótól felmentést a hallgató. Az egy alkalomnál több igazolt, valamint igazolatlan hiányzás beszámolási kötelezettséget von maga után. A beszámolás szóban, legkésőbb a szorgalmi időszak utolsó hetéig lehetséges.*

***A gyakorlati jegy** az írásbeli zárthelyi dolgozatok és az órai szóbeli teljesítés értékelésén alapul. Jeles érdemjegy eléréséhez a tananyag legalább 90%-os, a jó érdemjegy eléréséhez a tananyag 80%-os, a közepes érdemjegy eléréséhez a tananyag 70%-os, az elégséges érdemjegy eléréséhez pedig a tananyag 60%-os elsajátítása a kívánatos.*

A gyakorlati jegy elfogadásához mindkét írásbeli zárthelyi dolgozat legalább elégséges érdemjeggyel történő értékelése szükséges. A félévközi szóbeli teljesítés gyakorlati jegybe történő beszámításának aránya 10%.

***A gyakorlati jegy pótlása:** a tanulmányi szabályzat alapján a szorgalmi időszakban a pótlásra megadott időpontban, a vizsga időszak első kéthetében pedig a Neptun rendszerben feltüntetett gyakorlati jegy pótlására kijelölt vizsgaalkalmakkor kerülhet sor.*

Kreditbeszámítás esetén a számonkérés a kreditbeszámítási kérelemről szóló határozat bemutatása mellett az alábbi tételek számonkérése alól mentesül a hallgató: 4-6; 12-14; 21-22; 34-36; 42-43.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további / sajátos módok, jellemzők: előadás, magyarázat, tematikus prezentáció/szemléltetés, tréningmódszertan: frontális szemináriumi munka, interaktív és kooperatív oktatási módszer, megbeszélés, vita, páros-csoportos hallgatói munka, hallgatói kiselőadások, önálló hallgatói munka alkalmazása

Kötelező irodalom:

1. **Bónis-Gönczi-Koncz-Stipta: Egyetemes állam- jogtörténet** (2. bővített és átdolgozott kiadás, Patrocínium kiadó, Budapest, 2019.
2. **Ruszoly József:** Európai jog- és alkotmánytörténet. Opera Iurisprudentiae. I. (Szerk.: Balogh Elemér) Pólay Elemér Alapítvány. Szeged, 2011. 539. p.
3. **István Stipta:** Die vertikale Gewaltentrennung. Verfassungs- und rechtsgeschichtliche Studien. Ungarische Rechtshistoriker (Red.: Barna Mezey) 2. ISBN: 963-9567-99-X. Gondolat Verlag Budapest, 2005. 332 p.

Ajánlott irodalom:

1. **Kajtár István:** Egyetemes állam- és jogtörténet I. Budapest-Pécs: Dialóg Campus, 1998. (Dialóg Campus tankönyvek). 175 p.
2. **Horváth Pál** (szerk.) Bevezetés az egyetemes állam- és jogtörténet forrásaiba - Állam- és Jogtudományok (J 1-431) Budapest, 1999.
3. **Reiner Schulze** (ed) Europäische Rechts- und Verfassungsgeschichte. Berlin, 1991.